

ADVIES

Aan : Zorgbelang Inclusief, t.a.v. mevrouw Jeanet Moerings
Cc Gemeente Ridderkerk, t.a.v. wethouder Piena, Frank Lekkerkerker, Siddhant Rambharos
Datum: 23 november 2023
Bijlagen: Advies MBR regioplan lokale uitvoering Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Geachte mevrouw Moerings,

Hartelijke dank voor het betrekken van het Maatschappelijk Burgerplatform Ridderkerk (per 1 januari 2024 Burgeradviesraad Ridderkerk) bij het IZA Regiobeeld en Regioplan. De tijd om te kunnen reageren was uitermate kort. Wij zien uw verzoek om betrokken te zijn als het begin van een langer lopend proces, zodat we later nog aanvullingen en/of nuanceringen kunnen aanbrengen.

Hierbij geven we een antwoord op de vijf vragen:

1. Is het IZA (Regiobeeld en Regioplan) een onderdeel van gesprek in uw inwoners/ cliëntenraad?

Aan de bespreking van het IZA zijn we door de beschikbare tijdspad onvoldoende toegekomen. Wij zien het wel als een wezenlijk onderdeel van ons werk. Onze opdracht is te adviseren vanuit het perspectief van de (integrale) zorgvraag van de burger en van zijn sociale omgeving, en dit vanuit signaleren uit de Ridderkerkse samenleving. We zijn bezig om deze opdracht verder te ontwikkelen

2. Is er (per thema) een juiste probleemdefinitie beschreven (de WHY)?

2.a. Gezond Leven: geen opmerkingen

2.b. Mentale gezondheid:

Probleem beschrijving te beperkt, zie bijlage. Hierin signaleren wij vijf risicofactoren die de mentale gezondheid kunnen aantasten, nl.

- Intergenerationele overdracht (nature)
- Armoede
- Echtscheiding/relatieproblemen
- Psychische/psychiatrische problemen
- Sociaal onveilige omgeving

2.c. Ouder worden: geen opmerkingen

3. Is wat het thema voorstelt om te gaan doen (de WHAT) voldoende om de problemen regionaal aan te pakken?

3.a Gezond leven

- Gezondheidsbevordering: geen opmerkingen;
- Omgeving: te algemeen, activiteiten specificeren naar preventie (nulde lijn) en lokale eerste lijn zorg (sociale wijkteams);
- Passende zorg: meer specificeren, bijvoorbeeld Welzijn op Recept. Zie https://welzijnoprecept.nl/?gclid=EAlalQobChMIpITN7IXVggMV3ERBAh1vhAohEAAYASA AEgKQuPD_BwE;

3.b. Mentale gezondheid:

- meer inzetten op bewustwording en levensvaardigheden via psycho-educatie en ervaringsgroepen onder deskundige begeleiding. Bijvoorbeeld Competenties Autonomie en Relatie, zie o.a. bijlage, onderdeel Preadvies Versterken vaardigheden kinderen in armoede

3.c. Ouder worden: aanvullen met WMO-activiteiten, waaronder 'algemene voorzieningen' (bijvoorbeeld ontmoeting, het bereiken van het 'Precariaat'ⁱ 'maatwerkvoorzieningen' bijv. dagopvang, begeleiding e.d.

4. Zijn de activiteiten (de HOW) dé gamechangers die het verschil straks gaan maken?

De voorgestelde activiteiten hebben een hoog intentioneel gehalte. Om de beweging naar voren te maken zal er meer moeten gebeuren. De zorg wordt in hoofdzaak georganiseerd via drie wetten, nl de Wlz, de Zvw en de Wmo. Preventie, bewonersbetrokkenheid/participatie en deels eerste lijn mentale zorg (sociale wijkteams) zijn in ruime mate het domein van de Wmo. De Wmo lijkt misschien iets te veel het 'kleinere broertje' waarvan de verwachtingen niet al te hoog zijn. In de beweging naar voren is juist een voornamere rol weggelegd van de Wmo, o.a. voor het bereiken van de doelgroep die behoort tot het zogenaamde precariaat.

Transformatie vergt een extra inspanning, bijvoorbeeld te beginnen met innovatie (proefprojecten op proces en nieuwe effectieve aanpak) waarbij zorgverzekeraars en gemeenten samen investeren in innovatie en het bereiken van moeilijk bereikbare groepen. De samenwerking tussen de zorgverzekeraars en de gemeenten is (voor zover wij op de hoogte zijn) nog te vrijblijvend en te beperkt. De beweging naar voren vereist een blijvende extra investering aan de voorkant, o.a. van activiteiten die vallen onder de werkingssfeer van de Wmo.

5. Op welke wijze zou volgens u idealiter de inwoner/cliënt participatie in het vervolg gestalte moeten krijgen?

Twee zaken zijn o.i. van belang, namelijk:

- a. De zorggebruiker meer in de positie brengen als de producent van zijn eigen gezondheid; bevorderen dat de zorggebruiker minder (mentale) zorgafhankelijkheid is, zich sterker voelt met meer zelfregie. Hoe doe je dat om de burger meer zelfzorgproducent te laten zijn en minder een afhankelijke zorgconsument te worden. Het is van belang om dat er meer initiatieven zijn die dit bevorderen;
- b. Het zou mooi zin dat er een 'plek' is, een situatie ontstaat waarin dit type initiatieven gemeld en gestimuleerd kunnen worden. De burgeradviesraden, maatschappelijke burgerplatforms e.d. zouden meer expliciet in die rol kunnen worden gebracht. Met steun van Zorgverzekeraars en gemeenten, en in een goede samenwerking met uitvoerend zorginstellingen. De feitelijke ondersteuning van die initiatieven kan het best door de zorgaanbieders worden verricht. Op deze manier ontstaat er een 'driehoeksamenwerking' tussen de financiers (zorgverzekeraars, gemeenten), burgers en zorgaanbieders.

Graag bereid tot een nadere toelichting, en met vriendelijke groet,

Eddie Rondelez, wnd vzt MBR.

ⁱPrecariaat: <https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2023/03/07/aanzienlijke-verschillen-tussen-sociale-klassen-in-nederland>;

Aan : Ada van der Plaats
Van : Maatschappelijk Burgerplatform
Datum : 5 september 2023
Betreft : Pré-advies Versterk vaardigheden kinderen

Samenvatting

Als we kinderen/ouders willen helpen om hun veerkracht te versterken is het noodzakelijk dat er eerst een vertrouwensband ontstaan tussen kinderen/gezinnen en de persoon die hen hierbij wil helpen. Kinderen/ouders moeten zich veilig voelen om hun kwetsbare binnenwereld te laten zien. Dit lukt niet via folders of aanschrijven van kinderen/ouders in armoede. Op zijn minst is een 'persoonlijk contact' en 'warme overdracht' vereist. Beide aspecten ontbreken in de huidige aanpak. De klantmanagers participatiewet komen hier niet aan toe. Dit is werk voor hierin specifiek geschoolde professionals, namelijk de jeugd- en gezin coaches van de wijkteams. Echter, de wijkteams zijn op dit moment hierop onvoldoende ingericht als we de aantallen en de intensiteit van de aanpak die we voorstaan willen realiseren. De kern van die aanpak is om aan te sluiten bij de intrinsieke motivatie van de kinderen en de ouders, dan wel om hen te helpen het inzicht te krijgen hoe ze daarbij kunnen komen. De volgende stap is dat de kinderen en ouders zich leren bewamen in de vaardigheden die het verschil maken. Het vereist een langere adem, vandaar dat we ook stilstaan bij wat er nodig is om dit vol te kunnen houden. Eén van de onderdelen is een programma levensvaardigheden, in vaktaal 'psycho-educatie competenties autonomie en relatie'.

We stellen voor om op deze manier in een driejarig project tweehonderdvijftig kinderen en/of gezinnen te bereiken. Dit is ongeveer een kwart van de kinderen die leven in armoede. Dit vergt een extra investering en goede randvoorwaarden. De inzet is om met dit project deze kinderen en gezinnen in armoede zichzelf een betere toekomst geven.

Inhoudsopgave

1. Aanleiding
2. Armoedebestrijding en versterken vaardigheden
3. Actieplan Veerkracht top tweehonderdvijftig
  - 3.a. Doel
  - 3.b. Competenties Autonomie en Relatie (CAR).
  - 3.c. Start met het maken van wezenlijk contact
  - 3.d. Een integraal hulpverleningsplan
  - 3.e. Persoonlijke eerste lijn immateriële hulp
  - 3.f. Psycho educatie (levens)vaardigheden
  - 3.g. Steun vanuit de sociaal omgeving
  - 3.h. Maatschappelijke participatie
4. Organisatie en faciliteiten
  - 4.a Organisatorische voorwaarden
  - 4.b Faciliteiten
  - 4.c Bekostiging

Bijlagen

1. Motie Versterk vaardigheden kinderen, motie 2022-13 ,aangenomen
2. Motie Kinderen uit de armoede, motie 2022-11, verworpen
3. Geraadpleegde bronnen
4. Inspirerende boeken

1. Aanleiding

Bij de invoering van de Jeugdwet, de WMO en de Participatiewet ging het Rijk er van uit te kunnen besparing door een beroep te doen op de 'eigen kracht' van de mensen. Hoe die eigen kracht geactiveerd kan worden, die cruciale vraag bleef onbeantwoord.

De gemeenteraad heeft onlangs concrete stappen gezet om die moeilijke vraag op te pakken. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2023 heeft de raad unaniem de motie 'Versterk vaardigheden kinderen' aangenomen (motie 2022-13, zie bijlage 1). De raad constateert dat kinderen en jongeren die opgroeien in armoede extra steun nodig hebben om in hun kracht te komen. De raad verzocht het college hiervoor een actieplan of agenda op te stellen. Voor motivatie en suggesties verwees deze motie naar websites van het Nederlands Centrum voor Jeugdgezondheidszorg en van Divosa (leidinggevend in het Sociale Domein). Hieruit blijkt o.a. dat kinderen en jongeren die opgroeien in armoede ernstig worden belemmerd in hun cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling en dat de opgelopen achterstanden op korte en langere termijn leiden tot meer problematisch gedrag, schooluitval, criminaliteit en gezondheidsproblemen. Er is een groot risico dat zij de problematiek overdragen naar de volgende generatie. De raad verzocht maatregelen te nemen die bewezen beschermend zijn en die een positief effect hebben op langere termijn.

2. Armoede bestrijding en versterken vaardigheden

In diezelfde raadsvergadering is motie 2022-11 'Kinderen uit de armoede' (zie bijlage 2) aangeboden. Deze motie vroeg aandacht voor kosteloze deelname aan maatschappelijke activiteiten voor de categorie bewoners met een inkomen tot 130 % van het wettelijk sociaal minimum. Die motie, die gaat over een vorm van (indirecte) inkomenssteun, is verworpen. Het is zeer te waarderen dat de raad nadrukkelijk een lans breekt voor de veerkracht van kinderen met een toekomst bestendig effect. Tegelijk is dit één van de moeilijkste aspecten van armoedebestrijding.

Dit preadvies is gebaseerd op de in de burgerplatforms aanwezige materie- en ervaringskennis. Het is tot stand gekomen via enkele dialoogmomenten met de gemeente. Met dit preadvies leveren de burgerplatforms input voor de gemeenteraad gewenst plan van aanpak. Dit is een voorbeeld van de gewenste nieuwe werkwijze van de aankomende burgeradviesraad.

'Armoede komt niet alleen'. Dit is de praktijk, zeker in geval van structurele armoede. Er is dan sprake van een stapeling van problemen op vele gebieden. Die stapeling ontwricht de persoon én het gezinssysteem als geheel. Kinderen en gezinnen zijn structureel overbelast. Zij functioneren ondermaats, ook al zouden zij anders willen. Oorzaak en gevolg lopen door elkaar heen. Het is een vicieuze cirkel van gevoelens van schaamte, boosheid, onmacht, hoop, verdriet, angst, rancune enz. Dit tast het denken en het zelfcorrigerend gedrag aan. Dit beperkt de kansen voor een structurele uitweg. Dit zien we o.a. bij kinderen die zijn aangewezen op de kinderbescherming of in aanraking komen met justitie. Zij hebben nagenoeg altijd te maken met armoede en structureel ontwrichte gezinnen.

Het effect van armoede kan vele gradaties hebben en zeer uiteenlopende interventies van verschillende sectoren vereisen. In extreme situaties kunnen dit specialistische interventies zijn van bijvoorbeeld geneeskundige, psychiatrische en/of forensische aard. In dit kader beperken we ons uiteraard tot het gemeentelijk sociale domein, waar mogelijk in samenwerking met de scholen en de huisartsen.

Om armoede bij de bron aan te pakken moeten we teruggaan naar de oorzaak. En dat is niet eenvoudig. Onderzoek en literatuur noemen o.a. drie factoren die grote invloed hebben op het menselijk gedrag, namelijk *'nature'* (de genetische aanleg), *'nurture'* (opvoeding en educatie) en *'culture'* (de sociale omgeving). Echter, ook van deze drie factoren is niet bekend welk aandeel zij hebben in het gedrag, noch in welke mate zij elkaar beïnvloeden. Wel bepalen deze factoren in grote mate de (veer)kracht van de kinderen én van hun persoonlijke sociale omgeving. Als wij iets willen doen aan de vaardigheden van kinderen, dan zullen wij moeten concentreren op de twee van de bovengenoemde oorzaken waarop wij invloed kunnen hebben, namelijk *'nurture'* en *'culture'*. Specifiek kunnen wij inzetten op wat tot gedragsverandering kan leiden.

Gedragverandering is alleen mogelijk als er een eigen drive (intrinsieke motivatie) is en als er een externe steun is om die gedragverandering in te zetten en vol te houden. Op deze wijze kan een omslag van onbewust onbekwaam tot bewust bekwaam worden bereikt.

3. Actieplan Veerkracht top tweehonderdvijftig

3.a. Doel

Het doel van dit actieplan is om in een driejarige pilot tweehonderdvijftig ernstig overbelaste kinderen en gezinnen extra te ondersteunen zodat ze zich structureel aan de armoede kunnen onttrekken. Dit willen we bereiken door het versterken van hun veerkracht en de vaardigheden die er toe doen, namelijk de competenties m.b.t. autonomie (de vaardigheden om goed om te gaan met jezelf) en relatie (de vaardigheden om een verbinding aan te gaan met de mensen in de eigen sociale omgeving). Wij kiezen voor tweehonderdvijftig kinderen en gezinnen omdat dit ongeveer een kwart van de kinderen en gezinnen die leven in armoede. Het getal 'tweehonderdvijftig' heeft eerder een symbolische betekenis. Het duidt op een inspanningsverplichting met een stip op de horizon. Het is niet bedoeld als een 'afrekenbare' resultaatverplichting. We denken dat dit het maximum is dat we in deze fase kunnen bereiken. Essentieel is dat we ervaring opdoen en al doende leren.

Dit actieplan is niet geschikt voor zorgvragers met een stoornis, een trauma of een verslaving. In die gevallen is een opschaling nodig naar de (jeugd) Geestelijke Gezondheidszorg. Het actieplan is evenmin geschikt voor kinderen en ouders met een verstandelijke beperking of onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal. Het plan beperkt zich tot waartoe de gemeente bevoegd is op grond van de Jeugdwet, de WMO, de Participatiewet en de Preventieve Gezondheidszorg. Met dit plan streven wij naar een meer doelgerichte en resultaatgerichte inzet van de gemeentelijke middelen.

3.b. Competenties Autonomie en Relatie (CAR).

In de vakliteratuur is reeds veel geschreven en onderzoek gedaan naar factoren die een rol spelen in beïnvloeding van gedrag om de eigen veerkracht te versterken. Het gaat o.a. over de vaardigheden m.b.t. autonomie en relatie. Het eerste gaat over zicht krijgen op wie je bent en hoe je met jezelf omgaat (zelfzorg), het tweede gaat over hoe je je verhoudt tot je medemens en wat je daaraan doet. Je bent niet alleen op de wereld, je bent een onderdeel van een groter geheel (verbinding). Deze benaderingswijze wordt veel gebruikt in het (speciaal) onderwijs, de orthopedagogiek én in de eerste lijn hulpverlening bij mentale problemen. Als er te weinig kennis is over wat van invloed is op 'autonomie' en 'relatie', dan is er meer kans dat je in de problemen komt, zoals bijvoorbeeld armoede, en het is veel moeilijker – eenmaal in de problemen gekomen, om daar weer uit te komen. Door meer kennis van en ervaring met autonomie en relatie kun je meer vat krijgen op wat je zelf kunt doen om je eigen situatie te veranderen. Je kunt je meer losmaken van wat de ander of de omstandigheden met je doen. Je wordt minder 'slachtoffer'. Je ontwikkelt je levensvaardigheden.

3.c. Start met het maken van wezenlijk contact

Door de stapeling van problemen zijn kinderen en gezinnen in armoede zwaar overbelast. Zij kunnen niet goed meer nadenken, zij hebben minder grip op hun emoties, hun gedrag is meer ontregeld. In een crisissituatie 'loopt hun hoofd over' en is 'hun hart gesloten'. Wanneer dit lang doorgaat gaan zij zich daarop vormen. Dit is van invloed op hun verdere leven, dit dragen zij vaak over op de volgende generatie. Uit onderzoek en ervaring is gebleken dat 'een open gesprek' waarin kinderen en/of ouders hun verhaal kunnen doen bij een vertrouwenwekkend persoon de start kan zijn van een kentering. Als zij op hun verhaal kunnen doen bij een persoon die vooral luistert en niet klaar staat met allerlei goed bedoelde adviezen, dan kan dit een wezenlijke verandering op gang brengen. Die vertrouwde persoon kan bijvoorbeeld een leerkracht zijn, iemand uit een kerkelijke kring of een sportvereniging, de huisarts, een buurman/vrouw etc. Helaas hebben die personen meestal te weinig tijd en zijn zij onvoldoende onderlegd om langdurig de juiste steun en begeleiding te bieden. Daarom is het van wezenlijk belang dat in samenspraak met het kind/de

jongere/de ouder het ontstane goede contact wordt voortgezet met een professionele hulpverlener. In dit plan opteren wij voor een drempelloos contact met een gezinscoach van het wijkteam. Dus niet via aanmeldingsformulieren en lange procedures, maar als een 'warme' overdracht in een rechtstreeks contact. De gezinscoach is voor de betrokkene het centrale baken gedurende het hele traject.

Uit de informatie die wij hebben ontvangen is het vermoeden ontstaan dat de 'klantcontactmanager participatiewet' of een 'schuldhulpverlener' bijna nooit die rol kan vervullen. Dit komt doordat het onderwerp van gesprek is geconcentreerd op financiële steun, of omdat de schaamte van de hulpvrager op dat moment verhindert om zijn/haar echte persoonlijke verhaal te vertellen. Kennis, tijd, ervaring ontbreken om een verdiepend gesprek te voeren. Het zit ook niet hun opdracht. Wij hebben vernomen dat er vrij weinig 'klanten' op deze wijze worden overgedragen aan het wijkteam, o.a. omdat ook daarvoor de tijd ontbreekt. De meeste gesprekken worden telefonisch gevoerd en niet in elkaars aanwezigheid, noch in de omgeving van de betrokkene zelf. Dus geen 'keukentafelgesprek.'

3.d. Een integraal hulpverleningsplan

Zojuist hebben wij aangegeven dat het van groot belang is dat het openhartig gesprek dat in vertrouwelijke situatie wordt gecontinueerd door een professionele jeugd- en gezinscoach uit het wijkteam. Het consolideren van de vertrouwensrelatie is essentieel. Vervolgens kunnen zij in goed overleg via de methode van Omgekeerd Werken (zie bijlage 3, geraadpleegde bronnen) een plan van aanpak 'op maat' maken. De betrokkene gaat met behulp van de hulpverlener dieper in op de beschermende/stimulerende leefomstandigheden en de beperkende/bedreigende leefomstandigheden. Zij overleggen over een hulpaanbod dat aansluit op de vraag van de betrokkene. Samen komen zij tot een integraal hulpverleningsplan en de vereiste inzet van de verschillende sectoren. De jeugd en gezinscoach activeert de passende hulp en hij fungeert als de centrale contactpersoon naar bijvoorbeeld de klantmanagers van de gemeentelijke diensten, de school, de huisarts, het welzijnswerk en vrijwilligersorganisaties zoals schuldhulpmaatje, de voedsel- en kledingbank enz. Dit is een intensivering van de taak van het wijkteam. Het wijkteam krijgt voor deze uitbreiding extra capaciteit.

3.e. Persoonlijke eerste lijn immateriële hulp

Er is een reële kans dat materiele hulp onvoldoende (blijvende) soelaas biedt en dat er in wezen sprake is van een persoonlijke crisissituatie. Vechten, bevriezen of vluchten bieden geen goede uitweg. Op dat moment kan betrokkene – met hulp van de jeugd- en gezinscoach – onderzoeken of zij een verdiepingsslag kunnen/willen maken. Een stap hierbij kan zijn nader te reflecteren over welke kwaliteiten (sterke kanten) betrokkene beschikt, en waar hij/zij meer moeite mee heeft en/of in de problemen komt. Aan de hand hiervan krijgt de betrokkene meer inzicht aan welke gedragsvaardigheden hij/zij wil werken en welke hulp hij/zij daarbij nodig heeft. Hierbij kan men o.a. gebruik maken van de methodieken 'het kwadrant van Ofman', Oplossingsgericht werken, Verbindend (geweldloos) communiceren, Rots en Water, Kind in Scheiding, Mindgym, Superkrachten in het hoofd, e.d. Zie bijlage 3, geraadpleegde bronnen.

3.f. Psycho educatie (levens)vaardigheden

Het versterken levensvaardigheden (Competenties Autonomie en Relatie) kan worden aangeboden met een programma 'psycho-educatie'. Psycho-educatie is een combinatie van kennisverwerving en oefenen. Kennisverwerving gaat over wat armoede met je doet, en het inzicht hoe je daar meer grip op kunt krijgen. Deze kennis geeft meer inzicht in wat wel kan veranderen en wat je niet kunt veranderen en dus beter kunt accepteren. Je leert enerzijds realistische doelen te stellen en anderzijds mededogend te zijn naar jezelf en je omgeving. Door deelname aan psycho-educatie kan betrokkene oefenen en feedback krijgen. Dit kan individueel of in groepsverband. Dit laatste heeft als voordeel dat kinderen/jongeren en ouders ervaren dat zij niet uniek zijn met hun problematiek. Op deze manier kunnen zij meer begrip voor elkaar opbrengen, maar kunnen zij elkaar ook steunen. Een ander voordeel van een programma psycho-educatie is dat het over een

langere termijn structuur en regelmaat aanbrengt in het streven naar gedragsverandering. Het bevordert de zelfdiscipline.

Psycho-educatie is een 'eerste lijn interventie' en onderscheidt zich van psychotherapie. Dit laatste is 'tweede lijn interventie' (hulp die zich richt op dieper liggende oorzaken.)

Psycho-educatie wordt al langer toegepast, bijvoorbeeld bij stoornissen zoals autisme, huiselijk geweld e.d. Psycho-educatie kan zich richten op diverse aspecten van het/de mentale welzijn/veerkracht die voortvloeien uit of samenhangen met het leven in armoede, bijvoorbeeld:

- geweld (fysiek, mentaal; zowel dader als slachtoffer), onveiligheid
- pesten en gepest worden, ruzies
- stress, spanning, overbelasting, rusteloosheid
- lusteloosheid, zelfverwaarlozing, depressie
- ongezond eten, leefstijl, drank, drugs, verslaving
- gezins- en echtscheidingsproblemen
- gevoel van zinloosheid, nutteloosheid

3.g. .... Steun vanuit de sociaal omgeving

In paragraaf 2 hebben we aangegeven dat overbelasting door armoede er vaak toe leidt dat betrokkene zich terugtrekt en een oorzaak is van isolement. Dit is een tweesnijdende zwaard. De sociale omgeving kan haar handen aftrekken van de persoon/het gezin in armoede. Dit brengt de betrokkene nog verder van huis. Daarom is het van groot belang dat de sociale omgeving zich mede inzet om kinderen en gezinnen te blijven steunen. Er zijn veel goede initiatieven op dit gebied, zoals o.a. de kleding-, voedsel- en speelgoedbank, ontbijt op school,jarige Job etc.

Wij vragen in het bijzonder de aandacht voor de initiatieven die kinderen en het gezin op het sociaal-emotioneel veld (kunnen) ondersteunen, zoals 'Steunouder', 'Homestart', mentor- en (schuldhulp)maatjesprojecten. Zie bijlage 3, geraadpleegde bronnen.

Wij pleiten ervoor dat de 'top tweehonderdvijftig' gezinnen expliciet worden gesteund door dergelijke projecten. Dit vereist een uitbreiding van die, en derhalve ook extra facilitering.

3.h. ... Maatschappelijke participatie

Het is niet alleen noodzakelijk dat de samenleving een handreiking doet om kinderen en gezinnen in armoede te activeren om hun vaardigheden op peil te brengen, te houden en uit te breiden, het is ook van wezenlijk belang dat kinderen en gezinnen zelf actief blijven deelnemen aan maatschappelijke activiteiten. De Ridderkerkpas biedt reeds talrijke mogelijkheden. Wij breken een lans dat in het hulpverleningsplan expliciet de deelname aan één of meer maatschappelijke activiteiten een essentieel onderdeel uitmaakt van dit plan. Het kan betrokkenen letterlijk helpen om in beweging te komen en in beweging te blijven.

4. Organisatie en faciliteiten

Een Actieplan Veerkracht top tweehonderdvijftig biedt kans van slagen als er goede organisatorische voorwaarden worden gecreëerd en als er extra faciliteiten beschikbaar komen.

4.a Organisatorische voorwaarden

Wij stellen voor dat er een hecht samenwerkingsverband ontstaat tussen o.a. het Wijkteam, het CJG, Vivenz, Enver, Timon en Facet. Voor zover ons bekend beschikken deze organisaties over goede expertise om dit actieplan tot een succes te maken.

De bewezen effectieve interventies worden uitgevoerd door instellingen die algemeen erkend zijn als instellingen die in staat zijn om deze interventies overeenkomstig de voorgeschreven condities uit te voeren.

De interventies worden alleen uitgevoerd door professionals die zijn ingeschreven bij hetzij de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk, hetzij de beroepsvereniging voor psychologen, nl het Nederlands

Instituut voor Psychologen en/of die zijn ingeschreven in het BIG-register (Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg).

4.b . Faciliteiten

Inzet op versterking Vaardigheden t.b.v. 250 kinderen in hun gezinssystemen vereist een uitbreiding van terzake professionals, namelijk:

- 2 fte jeugd- en gezinscoaches (officieel geregistreerd en werkend bij een gecertificeerde instelling)
- 2 fte trainers psycho-educatie
- 1 fte versterking sociaal netwerk

4.c Bekostiging

- Opnemen in het GALA-akkoord
- Lokaal innovatiefonds sociaal domein
- Begroting 2024
- Innovatiefonds stadsregionale jeugdzorg
- Terugverdieneffect minder bijstandsuitkeringen
- Terugverdieneffect budget jeugdzorg (effectievere inzet)
- Terugverdieneffect participatie wet
- Terugverdieneffect vermindering criminaliteit
- Terugverdieneffect positieve bijdrage aan de economie
- Terugverdieneffect toekomstige stabiele(re) relaties/gezinnen/generaties

Bijlage 1

2022-13

Motie Versterk vaardigheden kinderen

Inhoud van de motie

De gemeenteraad van Ridderkerk, bijeen ter bespreking van het voorstel van burgemeester en wethouders, tot het vaststellen van de Programmabegroting 2023; overwegende dat:

1. de zorgen en stress die opgroeien in armoede met zich meebrengt bij kinderen zorgt voor een achterstand in de ontwikkeling van hun (executieve) functies (impulsbeheersing, emotieregulatie, besluitvorming en werkgeheugen);
2. dit het risico vergroot op een minder goede taal- en cognitieve ontwikkeling, lagere schoolprestaties en voortijdig schoolverlaten;
3. opgroeien in armoede kinderen en jongeren bovendien ernstig in hun sociaal-emotionele ontwikkeling belemmert;
4. zij een groter risico hebben op psychosociale problemen, probleemgedrag, een slechte gezondheid en op de langere termijn op jeugdcriminaliteit en -werkloosheid en armoede op volwassen leeftijd;
5. het college voorlichting wil geven op het omgaan met geld en digitaal welzijn (collegeprogramma nr. 165);
6. het college prioriteit blijft houden op het vroegtijdig signaleren van armoede- en schuldenproblematiek (collegeprogramma nr. 166)

is van mening dat:

- a. het binnen het armoedebeleid belangrijk is om specifiek aandacht te geven aan kinderen en jongeren in armoede;
- b. maatregelen genomen moeten worden die helpen om kinderen en jongeren uit de armoede te halen en veerkrachtig en vitaal te worden;
- c. deze maatregelen dienen te worden opgenomen in een actieplan dat in samenspraak met professionals, vrijwilligers, werkgevers, schuldeisers en ervaringsdeskundigen (dus ook kinderen en jongeren zelf) tot stand zou moeten komen;

verzoekt het college om:

1. in samenspraak met maatschappelijke organisaties zoals bijvoorbeeld CJG, zorgcoördinatoren van de middelbare scholen, Maatschappelijk Burgerplatform Ridderkerk Alliantie Kinderarmoede, wijkteams, Burgerplatform Minima Ridderkerk en Schuldhulpmaatje te komen tot een actieplan of agenda waarin is beschreven hoe kinderen en jongeren in armoede te ondersteunen en hoe de negatieve gevolgen van de armoede zo klein mogelijk kunnen blijven;
2. in het plan aandacht te geven aan maatregelen die bewezen beschermend zijn;
3. in het plan aandacht te geven aan hoe armoede ook op lange termijn bestreden moet worden
4. het actieplan ter kennis te brengen aan de raad uiterlijk in het derde kwartaal van 2023; en gaat over tot de orde van de dag.

De raadsleden,

Ariane Ripmeester, PvdA/GROENLINKS

Erna de Wolff – ter Beek, ChristenUnie

Karin Kayadoe, Leefbaar Ridderkerk

Linda Klaver, VVD Ridderkerk

Algemene informatie

Betreft raadsvoorstel nr. 544624 Behandeld in de raadsvergadering van 3 november 2022

Samenvatting

Onderwerp is de ondersteuning van kinderen en jongeren in armoede Het college wordt verzocht in samenspraak met maatschappelijke organisaties zoals bijvoorbeeld CJG, zorgcoördinatoren van de middelbare scholen, Maatschappelijk Burgerplatform Ridderkerk Alliantie Kinderarmoede, wijkteams, Burgerplatform

PRÉ-ADVIES

Minima Ridderkerk en Schuldhulpmaatje te komen tot een actieplan of agenda waarin is beschreven hoe kinderen en jongeren in armoede te ondersteunen en hoe de negatieve gevolgen van de armoede zo klein mogelijk kunnen blijven;

[https://www.ncj.nl/onderwerp/armoede/impact/;](https://www.ncj.nl/onderwerp/armoede/impact/)

[Impact - NCJ](#)

[digitale handreiking omgaan met kinderarmoede sociaal domein juni2021.pdf \(divosa.nl\);](#)

[https://www.divosa.nl/sites/default/files/onderwerp_bestanden/digitale_handreiking_omgaan_met_kinderarmoede_sociaal_domein_juni2021.pdf;](https://www.divosa.nl/sites/default/files/onderwerp_bestanden/digitale_handreiking_omgaan_met_kinderarmoede_sociaal_domein_juni2021.pdf)

Uitslag stemming

De motie is aangenomen

Stemverhouding

Voor: 28 (SGP, PvdA/GROENLINKS, Burger op 1, Echt voor Ridderkerk, VVD, Leefbaar Ridderkerk, Partij 18PLUS, ChristenUnie, CDA)

Tegen: 0

Bijlage 2

Motie 2022 - 11

Motie Kinderen uit de armoede

Inhoud van de motie

De gemeenteraad van Ridderkerk, bijeen ter bespreking van het voorstel van burgemeester en wethouders, tot het vaststellen van de Programmabegroting 2023;

overwegende dat:

1. meer dan duizend Ridderkerkse kinderen opgroeien in armoede volgens de duiding van de laatste Armoedemonitor 2020 en het aantal in 2022 naar verwachting is gestegen;
2. een groeiend aantal huishoudens (1 op de 3!) volgens een artikel op Gemeente.nu aangeeft financieel klem te zitten vanwege de gestegen kosten en structurele financiële stress te hebben (zie artikel van het Nibud);
3. de effecten van armoede op kinderen en hun toekomst ingrijpend zijn;
4. de raad een inkomensgrens voor het minimabeleid van 110% van de bijstandsnorm heeft vastgesteld;
5. door de inkomensgrens voor minimaregelingen te verhogen, meer inwoners (en hun kinderen) gebruik kunnen maken van deze voorzieningen;

is van mening dat:

- a. de Europese en landelijke overheid stappen zetten die de bestaanszekerheid van inwoners zal versterken, maar de effecten laat merkbaar zullen zijn, onbekend zijn en naar verwachting onvoldoende zullen zijn;
- b. op korte termijn al lokaal maatregelen mogelijk zijn om de Ridderkerkse gezinnen te ondersteunen en stress en schulden zullen voorkomen;
- c. bijzondere bijstand en het Noodfonds nu al vaker en sneller kunnen worden benut voor een grotere groep inwoners en doelen;

verzoekt het college om:

1. de raad een voorstel te doen om de toegang tot de minimaregelingen waarvoor de Ridderkerkpas gebruikt kan worden te verruimen naar inkomens tot 130% van de bijstandsnorm zodat meer kinderen kunnen blijven sporten en schoolspullen kopen;
2. te onderzoeken welke extra en bestaande mogelijkheden ingezet kunnen worden om de kinderen in armoede te ondersteunen;
3. deze mogelijkheden in te zetten en de raad in het eerste kwartaal van 2023 hierover te informeren;
4. de financiële gevolgen te begrenzen op maximaal € 250.000 en voor 2023 te dekken uit het saldo voor 2023 of de algemene reserve;

en gaat over tot de orde van de dag.

De raadsleden,

Ariane Ripmeester, PvdA/GROENLINKS

Erna de Wolff – ter Beek, ChristenUnie

Petra van Nes – de Man, Burger op 1

Algemene informatie

Betreft raadsvoorstel nr. 544624 Behandeld in de raadsvergadering van 3 november 2022

Samenvatting

Onderwerp is het verminderen van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede.

Het college wordt verzocht de raad een voorstel te doen om de toegang tot de minimaregelingen waarvoor de Ridderkerkpas gebruikt kan worden te verruimen naar inkomens tot 130% van de bijstandsnorm zodat meer kinderen kunnen blijven sporten en schoolspullen kopen en te onderzoeken welke extra en bestaande mogelijkheden ingezet kunnen worden om de kinderen in armoede te ondersteunen.

<https://raad.ridderkerk.nl/documenten/Raadsinformatiebrieven-RIB/2021-09-17-RIB-Minimabeleid-en-Schuldhulpverlening-Armoedemonitor-Duidingsrapport.pdf>;

PRÉ-ADVIES

[‘Steeds meer mensen financieel in de knel, ook middenkomers’ \(gemeente.nu\);](#)

[Nibud: groeiend aantal huishoudens zit financieel klem - Nibud;](#)

Uitslag stemming

De motie is verworpen

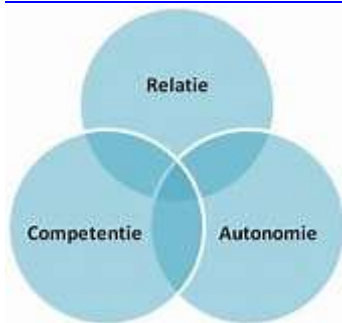
Stemverhouding

Tegen: 21 (SGP, Echt voor Ridderkerk, VVD, Leefbaar Ridderkerk, Partij 18PLUS, CDA)

Voor: 7 (PvdA/GROENLINKS, Burger op 1, ChristenUnie)

Bijlage 3: Geraadpleegde bronnen

[Kansrijk Armoedebeleid | Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#)
[Uit de duivelskring van armoede | Movisie;](#)
[Uit de duivelskring van armoede Praatplaat DIGITAAL.jpg \(3508x2481\) \(movisie.nl\);](#)
<https://www.movisie.nl/publicatie/infographic-emoties-armoede;>
[Opleidingen en trainingen Omgekeerd Denken | Stimulansz;](#)
[Databank Effectieve jeugdinterventies | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#)
[Interventies bij veelvoorkomende vragen en problemen | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#)
[Aan de slag: instrumenten, interventies en voorbeelden | Loketgezondleven.nl](#)
[CAR-model van Luc Stevens uitgelegd | Metis Onderwijsadvies \(metis-onderwijsadvies.nl\)](#)

[Drie basisbehoeften voor elk mens | Mens en Gezondheid: Kinderen \(infonu.nl\)](#)
[Wat is psycho-educatie: het nut van psycho-educatie \(ouderpeil.nl\)](#)
[Oplossingsgericht werken | Movisie](#)
[Grip op je dip: hulp voor jongeren die somber zijn - Trimbos-instituut](#)
[Geweldloos Communiceren: in 4 stappen! | Inzicht](#)
[Homepage - Rots & Water \(rotsenwater.nl\)](#)
[Kanjertraining, voor rust en vertrouwen in de klas - Kanjertraining | Kanjertraining, kanjer, tijger. Home | Wouter de Jong](#)
[Superkrachten voor je hoofd: hét boek voor baas in eigen hoofd \(mindgymvoorkids.nl\)](#)
<https://schuldhulpmaatje.nl/>
[Steunouder;](#)
https://www.humanitas.nl/programmas/home-start/?gclid=EAlalQobChMIqvvd1uTA-gAMVwZWDBx2lswZ3EAAAYASAAEgLVnPD_BwE
[https://jimwerkt.nl/;](https://jimwerkt.nl/)
https://www.zorgwelzijn.nl/zo-krijg-je-je-client-van-de-bank-af-maak-van-bewegen-een-standaard-ge-spreksonderwerp/?utm_medium=email&utm_source=20230731%20zorgenwelzijn%20nieuwsbrief-Email%20-%20abonnees&utm_campaign=NB_ZorgenWelzijn&tid=TIDP2215428XB3089EE8E6304576AB5DC8AF2B1BDDA0YI4;
https://www.zorgwelzijn.nl/aantal-kinderen-in-bijstandsgezinnen-daalt-hardst-sinds-2008/?utm_medium=email&utm_source=20230720%20zorgenwelzijn%20nieuwsbrief-Email%20-%20abonnees&utm_campaign=NB_ZorgenWelzijn&tid=TIDP2193693XA6F754418CCB4D0097124D8C6D0AE935YI4;
<https://jmopendata.cbs.nl/#/JM/nl/dataset/20332NED/table?dl=936E5;>
[https://www.parool.nl/nederland/bijstandsgezin-komt-elke-maand-honderden-euro-s-te-kort-6-miljard-euro-nodig-tegen-armoede~bebb7085/;](https://www.parool.nl/nederland/bijstandsgezin-komt-elke-maand-honderden-euro-s-te-kort-6-miljard-euro-nodig-tegen-armoede~bebb7085/)
<https://www.zorgwelzijn.nl/met-deze-5-doorbraken-willen-gemeenten-de-bestaansonzekerheid-indammen/;>
<https://www.zorgwelzijn.nl/wethouder-esmah-lahlah-over-armoede-aanpak-stop-met-pleisters-plakken/;>
<https://www.zorgwelzijn.nl/het-systeem-lijkt-gericht-op-armen-bestrijden-in-plaats-van-de-armoede/;>

PRÉ-ADVIES

<https://www.zorgwelzijn.nl/blog/column-armoede-kan-ook-jou-overkomen/>

<https://decorrespondent.nl/13278/de-term-energiearmoede-verhult-het-werkelijke-probleem-structurele-armoede/e9b1f5ce-4f54-0d8e-1371-94ee60c62a57;>

[https://www.zorgwelzijn.nl/veel-clienten-lang-in-bijstand-sociaal-werker-geef-kleine-stapjes-vooruit-meer-aandacht/;](https://www.zorgwelzijn.nl/veel-clienten-lang-in-bijstand-sociaal-werker-geef-kleine-stapjes-vooruit-meer-aandacht/)

[https://vng.nl/sites/default/files/2023-03/bestaanszekerheid-als-belofte-essay-vng-20230329.pdf;](https://vng.nl/sites/default/files/2023-03/bestaanszekerheid-als-belofte-essay-vng-20230329.pdf)

<https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2019/11/19/eindevaluatie-van-de-participatiewet;>

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/06/21/aanbiedingsbrief-participatiewet-in-balans;>

<https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2023/06/09/een-brede-blik-op-bijstand;>

Inspirerende boeken

Edith Eger, Keuze

Israël van Dorsten, Wij waren - ik ben, weg uit Ruinerwold

Milio van de Kamp, misschien moet je iets lager mikken

Roeks Lips, Zijn wie je bent

Roeks Lips, De wereld dat ben jij